

Sağalmayan Xocalı yaramızın məhəmi tarixi Zəfərimiz oldu

SOYQIRIMININ QAN YADDAŞIMIZA ÇEVRİLMƏSİ VƏTƏN MÜHARİBƏSİNDƏ DÜŞMƏN ÜZƏRİNƏ ATILAN AZƏRBAYCAN ƏSGƏRLƏRİNİN DÖYÜŞ ƏZMİNİ DAHA DA GÜCLƏNDİRDİ

Həmin gecə göylərə ucalan məsum körpələrin fəryadı, günahsız anaların, bacıların, gəlinlərin ah-naləsi, çarəsiz ataların, ərlərin, qardaşların qəzəbli nəvələri, tükürpədən hayqırıqları qulaqlarımızdan getməyəcək, boğazımızda düyün düşən əbədi qəhər, ürəyimizdə kəsmək bilməyən göynərti kimi qalacaq. Mənfur düşmənin Xocalıda yaşatdığı insanlıq ayıbı, bəşər övladının xələt yerlərindən biridir, namərd qonşu xəyanətidir, küreyə saplanan zəhərli xəncər, ən alçaq və namussuz təcavüzdür. Bu ləkəni ermənilər heç vaxt əllərindən, üzlərindən, vicdanlarından yuya bilməyəcəklər...

1992-Cİ İLİN FEVRALIN 26-SI
YAMAN SƏRT BAŞLADI...

Vəhşətin, dəhşətin, barbarlığın, vandallığın, zülmün, zülmətin yaşandığı əsrin ən qanlı, ağır gecəsi... Sözün bitdiyi, insanlığın kor olduğu, ədalətin susduğu fevralın 25-dən 26-na keçən gecə 366-cı alayla birlikdə ermənilər Xocalı şəhəri ətrafında döyüş mövqeyi tutmağa başladılar. 50-dən artıq "Qrad" və "Alazan" tipli raketlərdən və tanklardan Xocalını iki saata qədər durmadan atəşə tutaraq tələfatlar törətdilər. Həmin vaxt yüngül atıcı silahlarla döyüşən özünü müdafiə qüvvələri istisna olmaqla şəhər demək olar ki, müdafiəsiz qalmışdı. Gecənin zülmət qaranlığında uşaqlar, qadınlar, qocalar, əlillər şiddətli atəşə məruz qalaraq xüsusi amansızlıqla qətlə yetirildilər. Soyqırımı törədənler Xocalı sakinlərini misli görünməmiş qəddarlıqla öldürmüş, diri-diri yandırmış, başlarının dərisini soymuş, gözlərini çıxarmışdılar. Soyqırımı nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca amansızcasına qətlə yetirilib. 487 nəfər şikəst olub, 1275 dinc sakin əsir götürülüb, 150 nəfər isə itkin düşüb. Bu soyqırımı aktı nəticəsində bəzi ailələr bütünlüklə məhv edilib, mülki əhali görünməmiş qəddarlıqla qətlə yetirilib, əsir götürülənlərə amansız işgəncə verilib. Tarixi abidələri ilə fərgələnen, Azərbaycan tarixinin öyrənilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edən qədim mədəniyyətə, strateji önəmə malik Xocalı şəhəri, sözün əsl mənasında, xarabalığa çevrilib.

Tarixə nəzər salsaq görürük ki, XIX əsrdən başlayaraq Rusiya imperiyasının köməyi ilə torpaqlarımızda məskunlaşan, çörəyimizi yeyib, suyumuzu içən ermənilər fürsət tapdıca öz çirkin niyyətlərini həyata keçirir, xalqımıza qarşı qanlı qırğınlar törədirdilər. Azərbaycan xalqı 200 il ərzində erməni millətçi-şovinstlərinin davamlı olaraq etnik təmizləmə, soyqırımı siyasətinə məruz qalmışdır. Azərbaycan xalqı tarixi torpaqlarından qovulmuş, qaçqına, məcburi köçkünə çevrilmiş və bütün bunlar ermənilər tərəfindən kütləvi qırğınlarla müşayiət olunmuşdur. Bəşər tarixində insanlığa qarşı cinayət olan Xatın, Naqasaki, Ruanda, Nigeriya, Srebrenitsa, Sonqmi, Lidice, Babi Yar, Ruanda kimi qətləmlərlə müqayisədə daha dəhşətli olan Xocalı soyqırımı ermənilərin XX əsrdə azərbaycanlılara qarşı törətdiyi sistemli cinayətlərin, qətləmlərin zirvəsidir.

ERMƏNİLƏRİN XOCALI ŞƏHƏRİNİ HƏDƏFƏ ALMAQDA MƏQSƏDİ NƏ İDİ?

Bu, bir tərəfdən Qarabağın dağlıq hissəsində azərbaycanlılardan ibarət olan strateji əhəmiyyətli ma-

neəni aradan qaldırmaq idisə, digər tərəfdən, ümumiyyətlə, Xocalını yer üzündən birdəfəlik silmək idi. Çünki Xocalı elə bir yaşayış məskəni idi ki, o, Azərbaycan tarixinin qədim dövrlərindən müasir dövrə qədər tarix və mədəniyyət ənənələrini özündə əks etdirirdi. Bu xüsusi mədəniyyət tarixə Xocalı-Gədəbəy mədəniyyəti kimi düşmüşdür. Xocalının kromlekləri, dolmenləri, siklopları, kurqanları və digər abidələri, həmçinin müxtəlif növ məişət əşyaları insan cəmiyyətinin inkişaf dinamikasını özündə əks etdirən maddi mədəniyyət nümunələridir. Erməni işğalından sonra bütün bu maddi mədəniyyət abidələrinin məhv edilməsi və dünyanın ən qədim məzarlıqlarından sayılan Xocalı qəbiristanlığının texnika vasitəsilə darmadağın edilməsi erməni vandalizminin bariz nümunəsi olmaqla yanaşı, dünya mədəniyyətinə qarşı zorakılıq aktıdır. Qeyd edək ki, Xocalı Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunda strateji əhəmiyyət kəsb edən şəhər idi. Bölgənin yeganə aeroportu məhz orada yerləşirdi. Bu baxımdan ermənilər üçün Xocalının işğalı xüsusi hədəf idi.

Xocalı müsibətindən əvvəl də ermənilər dinc əhaliyə qarşı amansız vəhşiliklər etmiş, kütləvi qırğınlar törətmişdilər. Belə ki, Xocalı soyqırımına qədər Dağlıq Qarabağda azərbaycanlılar yaşayan İmaret Qərvənd, Tuğ, Sələketin, Axullu, Xocavənd, Cəmili, Nəbilər, Meşəli, Həsənabad, Kərkicahan, Qaybali, Malibeyli, Yuxarı və Aşağı Quşçular, Qaradağlı kəndlərində də etnik təmizləmə məqsədilə qırğınlar törədən, Xocavəndin Qaradağlı kəndində 80 nəfərdən çox azərbaycanlı qətlə yetirən ermənilər qaniçliklərini sonrakı illərdə Goranboy rayonunun Ballıqaya, Kəlbəcərin Başlıbel kəndlərində davam etdirdilər. Bu baxımdan 1992-1993-cü illərin Azərbaycan xalqının taleyinə kütləvi qırğınlar, soyqırımlar ili kimi daxil olması təsadüfi deyil.

Başı hakimiyyət uğrunda mübarizəyə qarışan ölkə rəhbərliyi Xocalı faciəsinə biganə yanaşır, dəhşətli, dözülməz vəziyyətə düşən xocalılı-

ra dövlət tərəfindən hər hansı kömək edilmir, faciəyə siyasi-hüquqi qiymət verilməsi istiqamətində heç bir əməli fəaliyyət göstərilmirdi. Bütün dünyanın gözü qarşısında baş verən bu dəhşətli soyqırımın əsl mahiyyəti yalnız ümummilli lider Heydər Əliyev 1993-cü ildə siyasi hakimiyyətə yenidən qayıtdıqdan sonra açıqlanmış, 1994-cü ilin fevralında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Xocalı soyqırımına siyasi-hüquqi qiymət vermişdir. Həmin qərara əsasən, 1992-ci il fevralın 26-da erməni təcavüzkarları tərəfindən törədilmiş, Azərbaycan xalqının milli faciələrindən və bəşər tarixinin qanlı səhifələrindən biri olan Xocalı hadisələri hər il fevralın 26-da "Xocalı soyqırımı günü" kimi qeyd edilir. Ümummilli Liderimizin "Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında" 1997-ci il fevralın 25-də imzaladığı Sərəncamla hər il fevral ayının 26-sı saat 17.00-da ölkəmizdə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sücutla yad olunur.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin siyasi irsini uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyev də Xocalı faciəsinin beynəlxalq miqyasda birmənalı şəkildə soyqırımı aktı kimi tanınması üçün əlindən gələni edir. Cənab İlham Əliyevin tapşırığı ilə bu soyqırımı hadisəsinin bütün dünyada tanınması və ədalətli siyasi-hüquqi qiymətinin verilməsi istiqamətində geniş ideoloji-intellektual işlər görülür. Bakıda, respublikamızın bir sıra bölgələrində, həmçinin xaricdəki diasporlarımızın maddi və mənəvi dəstəyi ilə dünyanın əksər ölkələrinin paytaxtlarında Xocalı şəhidlərinin xatirəsinə abidələr ucaldılıb. Xocalı həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması, beynəlxalq aləmdə yayılması, eləcə də bu soyqırımına obyektiv qiymət verilməsi istiqamətində davamlı olaraq addımlar atılmaqdadır. Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi altında həyata keçirilən işlər də öz bəhrəsini verməkdədir. Xüsusilə son

illər Azərbaycan həqiqətləri, mədəniyyətimiz, Dağlıq Qarabağın tarixinə dair əsərlər, Xocalı faciəsi haqqında kitablar, filmlər, stendlər dünyanın hər yerində nümayiş etdirilir. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə təsis edilən, 2009-cu ilin fevralında fəaliyyətə başlayan və hazırda uğurla davam etdirilən "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq informasiya və təşviqat kampaniyası da Xocalı həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasına öz töhfəsini verməkdədir. Bu kampaniyanın məqsədi beynəlxalq ictimaiyyəti Xocalı soyqırımı ilə bağlı məlumatlandırmaq, qətləmə beynəlxalq aləmdə mənəvi-siyasi qiymət verilməsinə və bu soyqırımın qurbanlarının xatirəsinin anılmasına nail olmaqdır. Bunun nəticəsi olaraq, 2010-cu ilin yanvar ayının 31-də İslam Konfransı Təşkilatına üzv dövlətlərin Parlament İttifaqının (İKT Pİ) 51 ölkənin parlament heyətləri başçılarının iştirakı ilə keçirilən VI sessiyasında qətnamə qəbul edilib. Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində irəli sürülən qətnamədə Xocalı faciəsinə "Erməni silahlı qüvvələri tərəfindən dinc əhəlinin kütləvi qətləməsi" və "İnsanlığa qarşı cinayət" kimi qiymət verilib. Qətnamədə "Xocalıya ədalət!" beynəlxalq kampaniyasına həm milli, həm də beynəlxalq səviyyədə tam dəstək verməyə çağırılan bənd də öz əksini tapıb. Qətnamə beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən Xocalı soyqırımını "İnsanlığa qarşı cinayət" kimi tanıyan ilk sənəddir.

XALQ OLARAQ 30 İLİN HAQSIZLIĞININ QİSASINI BEYNƏLXALQ "ƏDALƏTİN" İXTİYARINA BURAXMADIQ

BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsinə, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının, Qoşulma Hərəkatının və eləcə də digər beynəlxalq qurumların qərarlarına baxmayaraq, bu münafiqə beynəlxalq hüquq normalarına uyğun, ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində ötən il sentyabrın 27-də başlanan 44 günlük Vətən müharibəsində müzəffər ordumuzun tarixi Qələbəsi ilə öz həllini tapdı. Qəhrəman ordumuz Ali Baş Komandanımızın əmri ilə 2020-ci il sentyabrın 27-də əks-hücum keçdi və "Dəmir yumruq" əməliyyatı ilə düşməni darmadağın edərək doğma Qarabağımızı 28 illik əsarətdən xilas etdi. Şanlı Azərbaycan Ordusu tərəfindən məhv edilən düşmən qüvvələri içərisində Xocalı soyqırımının icraçılarından bir neçəsi məhv edildi, bu dəhşətli faciənin günahsız qurbanlarının qisası alındı. Xocalıda, eləcə də Qarabağ uğrunda həlak olan bütün şəhidlərimizin ruhu əbədi rahatlığa qovuşdu. Bu gün hər bir azərbaycanlı bəşər tarixində ən qanlı cinayətlərdən biri olan Xocalı soyqırımının günahsız qurbanlarının əziz xatirəsinə ehtiramla yad etməklə yanaşı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində düşmən üzərində qazandığı tarixi Qələbənin sevincini yaşayır.

Bu il isə Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsi işğaldan azad olunmuş ərazilərdə xüsusilə qeyd olunacaq, erməni vəhşilikləri ilə bağlı geniş kampaniyalar keçiriləcək. Azərbaycanın xarici ölkələrdəki səfirliklərində matəm mərasimləri təşkil ediləcək. Ermənistan üzərində qazandığımız Zəfər Xocalı qurbanlarının xatirəsinə əbədi hörmət və ehtiramın rəmzi kimi qeyd olunacaq.

Yaqut Ağasahqızı, "İki sahil"